

Ką reikia žinoti apie naujagimių kraujo lašo patikrinimą – „dūris į kulną“

Informacija tėvams ir globėjams

Pirmąją savaitę po jūsų kūdikio gimimo jums bus pasiūlyta jūsų kūdikiui atlikti naujagimių kraujo lašo patikrinimą. Dažnai ji vadinama „dūriu į kulną“. Naujagimių kraujo lašo patikrinimas yra svarbi naujagimių priežiūros dalis. Ji padeda nustatyti kūdikius, kuriems gresia rizika sirgti retomis, tačiau rimtomis ligomis. Daugelis kūdikių tokiomis ligomis neserga. Tačiau nedideliame skaičiui kūdikių, kurie tokiomis ligomis serga, patikrinimo nauda yra milžiniška.

Kokios ligos įtrauktos į naujagimių kraujo lašo patikrinimą?

Šiuo metu Airijoje visi kūdikiai tikrinami ieškant:

- cistinės fibrozės,
- įgimtos hipotirozės,
- fenilketonurijos,
- klevų sirupo šlapime ligos,
- homocistinurijos,
- klasikinės galaktozemijos,
- 1 tipo glutaro rūgšties acidurijos,
- vidurinės grandinės acil-CoA dehidrogenazės nepakankamumo.

Daugiau apie šias retas ligas galite pasiskaityti www.newbornscreening.ie. Taip pat galite pasitarti su savo akušere ar visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja.

Kodėl mano kūdikis gali sirgti viena iš šių ligų?

Dauguma šių ligų yra paveldimos. Tai reiškia, kad kūdikis gauna genus, kurie sukelia ligą, iš tėvų. Be to, tai reiškia, kad yra rizika, jog kiti šiems tėvams gimę kūdikiai taip pat gali sirgti ta pačia liga.

Kodėl mano kūdikį reikia tikrinti?

Kasmet naujagimių kraujo lašo patikrinimo metu nustatoma apie 110 kūdikių, sergančių viena iš šių retų, bet sunkių ligų. Tokiu atveju šių kūdikių sveikatą galima kontroliuoti prieš išsivystant sunkiems simptomams. Nekontroliuojant, šios ligos gali kelti rimtą pavojų sveikatai ar gyvybei.

Kai kurie tėvai nerimauja, kad atliekant dūrį į kulną jų kūdikiui skaudės. Tačiau ilgalaikė patikrinimo nauda yra daug didesnė nei mažas nemalonumas kūdikiui, kai imamas kraujo mėginys.

Kada atliekamas patikrinimas?

Naujagimių kraujo lašo patikrinimas dažniausiai atliekama 3–5 dieną po kūdikio gimimo.

Kaip atliekamas patikrinimas?

Akušerė ar visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja įdurs jūsų kūdikio kulniuką sterilia adata ir paims keletą kraujo lašų ant specialios kortelės. Jūsų kūdikio kulkšnis bus laikoma, kad kraujas patektų ant kortelės. Tai gali trukti porą minučių. Jūsų kūdikis gali jaustis nepatogiai ir verkti. Padėti galite užtikrindami, kad jūsų kūdikiui būtų šilta ir patogiu, apkabindami jį ir pamaitindami.

Kas nutiks įdūrus į kulniuką?

Paėmus mėginį, kortelė siunčiama į Nacionalinę naujagimių kraujo lašo tikrinimo laboratoriją Vaikų universitetinę ligoninę, Temple Street, Dubline.

Kas nutiks su mano kūdikio patikros kortele po patikrinimo?

Patikrinus, rezultatai ir kortelė saugiai saugomi Vaikų universitetinėje ligoninėje, Temple Street, kartu su jūsų kūdikio sveikatos įrašais. Tai atitinka Sveikatos departamento politikos reikalavimus. Saugomos kortelės gali būti naudojamos:

- tikrinti jūsų kūdikio rezultatus arba atlikti kitus gydytojo rekomenduotus tyrimus, bet tik gavus jūsų sutikimą, ir
- gerinti patikros programą ir kūdikių bei jų šeimų sveikatą Airijoje.

Naujagimių kraujo lašo patikrinimo kortelės kartais naudojamos moksliniams tyrimams, bet niekada komerciniais tikslais. Naudojant korteles, kūdikių tapatybė neidentifikuojama.

Ar mano kūdikį reikės tikrinti daugiau nei vieną kartą?

Kartais patikrinimo rezultatas nėra aiškus ar paimama nepakankamas kiekis kraujo. Tokiu atveju akušerė arba visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja gali susisiekti su jumis, kad paimtų iš kūdikio kulniuko antrąjį kraujo mėginį.

Kaip aš sužinosiu rezultatus?

Jeigu atlikus patikrinimą paaiškėja, kad jūsų kūdikiui nėra didelės rizikos sirgti kuria nors šių ligų, su jumis nesusisieksime. Jei norėtumėte gauti patikrinimo rezultatų kopiją, galite paprašyti jų savo visuomenės sveikatos priežiūros slaugytojos kito apsilankymo metu.

Jeigu patikrinimas rodo, kad jūsų kūdikiui gresia didelė rizika sirgti viena iš šių ligų, su jumis nedelsdami susisieks slaugytoja arba gydytojas.

Kas atsitinka, jei patikrinimas rodo, kad mano kūdikiui gresia pavojus?

Jeigu patikrinimas rodo, kad jūsų kūdikiui gresia didelė rizika, reikės atlikti daugiau tyrimų, kad būtų galima patvirtinti, ar kūdikis serga tokia liga. Jiems gali tekti trumpam pabūti ligoninėje, kol bus atlikti tyrimai.

Ar naujagimių kraujo lašo patikrinimas nustatant kūdikius, kuriems gresia didelė rizika sirgti viena iš šių ligų, yra patikimas?

Naujagimių kraujo lašo patikrinimas nėra skirtas nustatyti diagnozę. Jis rodo tik tai, kad kūdikiui „**gresia didelė rizika**“, kad jis serga viena ar keliomis tikrinamomis ligomis.

Kartais patikrinimo rezultatai gali rodyti, kad kūdikiui yra didelė rizika sirgti viena iš šių ligų, tačiau atlikus daugiau tyrimų paaiškėja, kad iš tikrųjų kūdikis neserga. Toks rezultatas vadinamas „**klaidingai teigiamu**“. Klaidingai teigiami rezultatai gali sukelti nerimą tėvams ir šeimoms, tačiau jie pasitaiko labai retai.

Kartais patikrinimo rezultatas nerodo galimo pavojaus sveikatai. Toks rezultatas vadinamas „**klaidingai neigiamu**“. Klaidingas neigiamas rezultatas reiškia, kad patikrinimo rezultatas nerodo, jog kūdikiui gresia didelė rizika, tačiau kūdikis gali iš tikrųjų sirgti viena iš šių ligų. Klaidingai neigiami rezultatai pasitaiko nepaprastai retai. Tačiau, jeigu jums kyla kokių nors abejonių dėl kūdikio, pasitarkite su šeimos gydytoju (GP) arba visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja.

Norėčiau patikrinti savo kūdikį. Ką man reikia daryti?

Jūsų akušerė arba visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja pasikalbės su jumis apie patikrinimą ir suteiks informacijos. Atidžiai perskaitykite informaciją. Jei turite klausimų, kreipkitės į savo akušerę ar visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoją.

Jei norite patikrinti kūdikį, pasirašykite gautą naujagimio kraujo lašo patikrinimo kortelę. Pasirašydami šią kortelę, jūs patvirtinate, kad informacija apie jūsų kūdikį yra teisinga ir sutinkate, kad patikrinimas būtų atliktas.

O jeigu abejoju dėl šio patikrinimo?

Jei abejojate dėl patikrinimo, pasikalbėkite su savo akušere arba visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja. Su jomis galėsite aptarti savo abejones ir jos papasakos apie patikrinimą plačiau.

Jei vis dar abejojate, jūsų akušerė ar visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja pasiūlys galimybę pasikalbėti su Vaikų universitetinės ligoninės, Temple Street, Nacionalinės naujagimių kraujo lašo patikrinimo laboratorijos vyresniuoju pareigūnu.

Jei nuspręsite netikrinti kūdikio, busite paprašyti pasirašyti formą, kurioje nurodyta, kad suprantate rizikas, kurios kyla nepatikrinus kūdikio. Jeigu persigalvosite, kreipkitės į visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoją arba šeimos gydytoją (GP). Jie gali suorganizuoti jūsų kūdikio patikrinimą.

Kur gauti daugiau informacijos?

Daugiau informacijos apie naujagimio kraujo lašo patikrinimą:

- apsilankykite svetainėje www.newbornscreening.ie
- pasitarkite su savo akušere arba visuomenės sveikatos priežiūros slaugytoja